

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemati velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inzerate) vsprejema upravlštvo in ekspedicijska v „Katol. Tiskarni“, Vodnikovcve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeiških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 294.

V Ljubljani, v ponedeljek 24. decembra 1894.

Letnik XXII

„Svitaj se. svitaj sveti dan!“

Mrzla zima je. Vsa narava čuti ledene okove. Je sicer še neko življenje, a to ni pravo, ni prijetno, je žalostno. V tem pustem, mrtvičnem času obhaja sveta cerkev katoliška »advent«, iz katerega se čuje vse te dni bolešno vzdihovanje: »Vi oblaki ga rositate, ali zemlja naj ga da!« . . .

Ena prijetnost, eno veselje pa je vendar-le tudi v tem času: adventne zornice! Niti največji sneg, niti najhujši mraz, niti klanci, niti jarki ne morejo pridržati vernih kristijanov doma, da ne bi hiteli k tej lepi, ljubeznivi jutranji slovesnosti. Vsa srca navdaja sladka nada, da pride kmalu njih vzornik v skromnosti, trpljenju in delavnosti, njih mili prijatelj in dobrotnik — Jezus sam. Njegov prihod vzbuja večje veselje in slajše upanje nego vse svetne prijetnosti. Zato se vse nanj pripravlja, da ga dostojno sprejme s prenovljenim, pomlajenim srcem . . .

Doba, v kateri živimo, je podobna adventu. Sneg krivic, nepoštenosti, kovarstva pokriva zemljo na debelo. Pobeljen grob! ker vse te nenasiljive zmije se odevajo v snežnobelo oblačilo humanizma, požrtvovalnosti in bratoljubja . . . V ledene okove je svet zakovan, v okove brezsrčne birokracije in okamenalega kapitalizma; oster mraz neomejene sebičnosti in brezdanjega sovraštva pretresa človeštvu osrčje . . . Je sicer neko življenje, a to življenje ni pravo, ni prijetno, je — mrtvično!

In vendar tudi v tej dobi mučnega strahu in jadu navdaja neko veselje milijone src. Tudi za nje je ta doba — doba čakanja boljših dnij; zanje je to pravcati advent, za katerim sledi prej ali slej, enkrat pa gotovo, gorko zaželeni krasni — »sveti dan«, dan rešenja in veselja!

Zato ti verni ljudje hite vajo dan na dan skozi temo sedanjih zmešnjav in blodenj, čez jarke za-

peljivosti in prevare ter čez klance oholosti in krivic, ne zmeneč se za duševni mraz, ki jih obdaja, ki jim skuša prešiniti srce, da z milijoni sovrstnikov vred zmrznejo na potu zemskega potovanja — hite vajo srčno, ne gledé na desno in na levo, k veličajnim zornicam, katere sredi mrzle svetovne zime obhaja uprav v tej mrtvaško-tožni dobi sveta katoliška cerkev med vsemi narodi, tudi med — Slovenci!

Že nekaj let sem se slave te zornice po vesoljnem katoliškem svetu, sicer na razne načine, a povsod in vselej v isto svrhu: da zozori, da prisvita čim prej »sveti dan!« Vse je uverjeno, da v sedanjí duševni zimi more ogreti srca človeška za stalno le Oni, ki vlada nad nami. Zato se ori pri nebeškem stropu klic iz milijon grl: »Vi oblaki ga rositate! . . . Vi nebesa ga pošljite!« . . .

Cerkvene zornice se ne pojó le en dan; treba je dan za dnevom hiteti v hram božji. Sveti dan se bliža z vsakim dnevom in slednjič gotovo napóči. Tudi svetovne zornice človeštva se obhajajo že nekaj let sem. »Sveti dan« ni še napočil, a da se svita veličastno iz daleka, o tem nikdo več ne dvomi! Bliža se nam, bliža se človeštvu prav gotovo vroče zaželeni »sveti dan!« Prej ali slej, morda celo prej nego si smemo misliti, tudi napóči.

»Svitaj se, svitaj, sveti dan!

Skoro že pridi, Jesus, k nam!«

Da, le pridi, Zveličar! Po tvoji vladi koprimo. Ti zavladaj v srcu posameznikov, Ti zavladaj trajno v srcu narodov! . . .

Tudi to leto je doživela katoliška ideja veličastne zornice po svetu. Pod izrecno »krščansko-katoliškim« naslovom se je sklicala in zborovala in delala dolga vrsta shodov in zborov po celem svetu. Katoliški shodi na Dunaju, v Brnu, na raznih krajih na Ogerskem, v Kolinu na Nemškem, v

Parmi na Laškem, v Taragoni na Španskem in drugod svedočijo jasno, da so še milijoni, katerih src ni še vkoval led brezverstva ali verske mlačnosti, ki vsi goré za božjo vero svojih očakov. Kdo se ne spomni ganljivih prizorov z ogerskih katoliških shodov, ko so rosile oči večtisočerne množice samega ginjenja in naudušenja, ko je slavni prvoborilec samo omenil presv. Rešnjé Telo, v katerem je bil in bo vedno ves njih spas! Komu ne silijo v spomin jednaki pretresljivi prizori iz drugih katoliških shodov v tem letu? To so dokazi, ki prihajajo iz srca, ki so tisočkrat zanesljivejši nego vse ono terzitsko vpitje časnikarsko, ki se razlega po zemlje krogu in bega ljudi. Dokazi so to, ki pričajo, kako ljudstvo misli, kako sodi, koga ljubi, v koga upa, od koga pričakuje pomoči! Le ena besedica o tem nebeškem vzorniku in dobrotniku, v katerega se »zaupno vpirajo oči vseh«, in srce katoliško je ganjeno do solzá! Tu ne govori jezik, tu govori srce samo!

Da, res! Svita se, svita sveti dan!

A ne samo priprosto ljudstvo s svojimi zvestimi vodniki pričakuje pomoči od zgoraj in gospodstva božjega, temveč tudi najslavnejši učenjaki in veljaki. V Bruslju se je sešlo meseca septembra okoli 2500 mož iz celega sveta na mednarodni katoliški učenjaški shod. Bili so zastopani vsi omikani narodi iz vseh delov sveta. Katoliška ideja, naudušenost za njo jih je zvalila vkupe. In vsi ti slavni možje so izjavili jednoglasno v spomenici na papeža Leona XIII., da prvi svoj pogled upirajo na sveto Stolicó z izrazom svoje otroške udanosti in so zagotovili, »da se popolno klanjajo določbam svetega apostolskega Stola«, dodavši znamenit izrek, »da ta popolna naslomba na določila katoliške cerkve je lastna vsem pravim omikancem!«, ker »med vero in pametjo ne more biti nikoli bistvenega nasprotstva«. Konečno »prosijo klečé sv. očeta, naj blagoslovi njih

LISTEK

Na železniškem tiru.

(Sveto večerna črtica iz življenja.)

Vlak buči in težko diha joč sopiha med skalovjem, ki po obeh straneh kot razvaline porušenega gradu strli proti nebu. Dim in para prijemljeta se po stenah teh razvalin.

Tema je — a zvezde na nebesnem obzorju še leskečejo v svojem čarobnem svitu, kakor tisto pomemljivo noč, ko se je porodil vsemu bédnemu človeštvu Odrešenik.

Vlak hobni in rohni enakomerno, hipec za hipec drvi dalje . . . Oblaki se zavistno bore z mesecem, zakrivajo njega motno svetlobo, zdajci zablisne svit, a — že je zopet zakrit.

Dalje . . . naprej, . . . proračunjeni so vrtinci lokomotive, kakor bitje našega srca ali utripanje v žilah naših.

In sem, naproti tej hladni sili, glej! hiti nekdo, zavít v slabo ogrinjačo.

»Živeti — ne živeti?« Te besede razburjajo neznanu kri. Srce ga véže na to življenje, dolžnost vele mu: trpi, delaj, in če se tudi ugonobiš. Toda strast mu zopet pravi, da ne more živeti, da bode

bolje zanj in njegove, ako premine. Železniški tir rešil ga bode trpljenja.

Zgubil je mnogo, zdi se mu, da vse. Imel je očeta, mater, oba sta se preselila v večnost, ostavši mu skromno dedščino, dostatno, da bi mogel z nemornim delom preživeti sebe in svojo obitelj. Imel je ženo, katero je ljubil, bila je vrla žena, ki je umela delati. Toda nečega dne je umrla po kratki bolezni. Stregel ji je, skrbel zanjo, zadnji groš bi bil dal za njeno ozdravljenje, toda zamán. Mnogo je s tem izgubil, a najhuje je bilo zanj, ker se je sedaj udal pijači ter po slabih družbah prišel zelo ob vero.

Kos za kosom izgubljal se je iz njegovega imetja, prodajal je pohištvo za malenkost. Naposled je bilo vse razprodano. In hiša je last družega! Česa mu preostaje? Kaj je zanj svet? Kaj je zanj življenje brez Boga?

Jeden skok — malo poguma in vsega je konec! . . .

Hiti dalje, ne zmeneč se za to, da ga trnje in ostro kamenje zbada do krvi. Le hitro naprej . . . V duši se mu porodi misel, da je rešitev in nadeja smrt!

»Otroci moji!« vzdihne bolešno.

Vidi je, vidi — te tri glavice, kako proti njemu obračajo velike, otožne oči . . .

»Oče! kruha!« — »Lačni ste, ubožci! Oh, otroci, vi ne pojmite, kak boj prouzročajo te prošnje vaše v očetovi duši . . .«

»Oče! kruha!« Odkodi vzeti skorjico kruha? Prosjait, kako strašna je ta beseda!

Obzorje se oblači, zvezde minevajo, ugašajo. Na zapadu se prikazuje rudeč svetlobni odlesk — mož stoji še vedno na tem mestu, oči ima uprte v temo. — »Otroci! — Oh, kaj vam je oče, ako vas pa preživiti ne more? Boljše bode za vas brez njega — Skrbeli bodo drugi ljudje za vas; rekli bodo »sirote!« in vas bodo redili . . .«

Je že takó na svetu, človeško srce omeči se tedaj, ko vidi obupno dejanje, katastrofo. Stoprav tedaj se omeči, pomaga, družba človeška in zakon pa poskrbi za sirote. Toda prej? No, prej se ne verjame.

Še le ko se ugonobiš, pomoreš saj istim, ki nimajo vzroka trpeti.

Take misli razburjajo mu srce, misli. Kedorkoli posveti blisk nadeje, takoj ga zopet v duši zakrije oblak.

Z daljave se čuje znamenje, da se bliža vlak. A ob enem zadoni v tiho noč tudi božič in polnočni zvon tako milo in vabljivo, tako tešeče in krepilno, da vzbudi tudi v obupnem srcu iskro zlate nade.

3/4 5 m. m.

zborovanje in delovanje, njih delavce, družine in nje same kot svoje preponižne sinove!"

Kdo se ne spomni sličnega shoda katoliških arheologov v Spljetu? Torej tudi cvet pravega razumnštva se klanja namestniku Kristusovemu, časteč s tem Gospoda samega kot svojega vodnika, učenika in vladarja!"

Cemu bi popisoval še druge slične katol. svečanosti, saj so znane! Vse te naprave in manifestacije so krasne „zornice“, ki so se slavile to leto sredi duševne zime, ki naznanjajo nevarljivo, da se bliža od vseh zaželeni „sveti dan!"

Shajali so se to leto tudi drugi shodi v upravnasprotno svrhu. Na starokatoliški shod v Rotterdamu so se sešli zastopniki vseh mogočih verskih ločin v posvetovanje, kako naj se zedinijo; le katoličana ni bilo blizu. In kaj so dosegli. Do dobra so se sprli med seboj in samo to sklenili, da se vse verske ločine poslej vkupe imenujejo z jednim imenom. Na Ogerskem so frasoni sklicavali svoje shode; dosegli so svoj namen, a le potem, ko so se uklonili nasvetu, „naj se s hudičem samim združijo“. A tudi ta pridobitev je za katoliško cerkev le „oblaček“, ki bo kmalu zginil.

Framasonstvo se ponaša, da ima 21 milijonov pristašev. A kaj je to v primeri s 300 milijoni katoličanov, z vsemi bratovščinami, redovi itd., ki prodirajo čedalje globlje v človeško družbo!

To leto je očitno pokazalo, da sedaj res velja klic: „Aut Christus, aut Belial!“ Kakor se kristijani zbiramo pod prapor Jezusov, na čigar pomoč se zanašamo, tako se stekajo klevetniki krščanskega imena pod prapor hudičev, katerega že očitno kličejo na pomoč! Toda naj se združijo sovražniki naši, s komur hočejo, mi ne omahnemo! Mi kličemo neprestano: „Vivat Jesus! In quo est salus, vita et redemptio nostra!"

Tako je letos slavila katoliška ideja „zornice“, po vesoljnem svetu. Tudi med Slovenci je obhajala ta ideja krasne „zornice“, ker to leto se sme po pravici imenovati „leto katoliških društev"! Druga stranka je po tolikih vseh naših poskusih v drugem imenu začeti delo, a pred vsem je vendar le morala narediti globok poklon temu praporu, katoliški ideji. Pokazalo se je jasno na istem shodu, da med Slovenci je ni bilo moči in je ne bo nikoli, ki bi mogla narod sam zvabiti vkupe in ga naučiti, nego jedino katoliško načelo! Slovenci, bodimo veseli! Sedanja doba je tudi za nas „advent“, a ta tožni čas rabimo dobro, uspešno; lepe „zornice“ smo slavili to leto; ne pozabimo jih nikoli. Le naprej, naprej pod zastavo Kristusovo, ker „svita se, svita sveti dan"! Kmalu, to upamo trdno, nam tudi napoči!

Ves svet se prenavlja, pomlaja, ker čuti, da Kristus prihaja. Torej ni se bati! Uresničile se bodo besede slavnega Maninga: „Dvajseto stoletje bo last ljudstva in postav katoliškega blagostanja."

Liga + 20.

Kmetovalci pozor!

Cesarska vlada predložila je državnemu zboru načrt zakona, po katerem naj se pregleda in predela zemljišni davčni kataster. Po § 41. zakona iz l. 1869, o uravnavi zemljišnega davka ima se po preteku 15 let na podlagi veenitvenih podatkov zemljišni davčni kataster pregledati.

Danes opustim obširneje o tem prevažnem vprašanju razpravljati, ker davčni odsek je še pričel razpravljati o tem in bom vse prezanimive razprave objavil v primerni obliki. Za sedaj naj opozorim osobito naše kmetovalce na § 13. tega zakona, ki se doslovno tako-le glasi:

Parcele, katere so v zemljiščnem katastru vpisane kot gojzd, v poprejšnjem katastru pa bile uvrstene v kako drugo vrsto zemljišč, imajo se na zahtevanje dotičnega posestnika, ako se zgodi tekom leta 1895 zopet vpisati v kataster v isto vrsto zemljišč, kakor so bile popred, ne da bi v to bilo potrebno posebnega dovoljenja v smislu § 2. gojzdnega zakona iz leta 1852, oziroma preklica o nalogu za pogojzdo vanje zemljišč.

Te določbe pa ne veljajo za one parcele, katere so po zakonu veljavnem za pogojzdo vanje na Kranjskem in Primorskem podvržene posebnim predpisom, ki vele vajo za nekatere parcele, da se morajo zaradi povodenj, hudournikov in enakih „vzrokov, če tudi niso gojzd, pogojzdit, itd."

Ta paragraf sprejela je ces. vlada na ponovljeno zahtevanje poslancev in tudi kmetijski odsek je sklenil pozivljati vlado, da o priliki revizije zemljiščno-davčnega katastra se popravi krivica, ki se je osobito zemljiščnim posestnikom v planinskih deželah zgodila s tem, da se je mnogo parcel — popred vpisanih kot pašnik, vpisalo in uvrstilo med gojzdne kulture, deloma po pomoti ali vedoma, ker so morda tu in tam na pašniku stala kaka drevesa, ali grmiči. Tako se je nahajalo na Kranjskem v starem katastru (pred l. 1869.) vpisanih pašnikov in planin 402.485, oralov v novem poslednjem pa le 295.391 oralov, torej 107.094 oralov manj. Zato pa je v novem katastru 67.887 oralov več gozda kakor v prejšnjem. Na Koroškem je v novem katastru gozda za 63.656 oralov več, na Štajerskem, kjer se slišijo enake pritožbe, kakor pri nas na Gorenjskem, celo 102.100 oralov. Da pa niso povsod tako ravnali, kažejo številke sledeče, na Češkem je v novem katastru le 2064 oralov gozda več, v Galiciji pri 3 in pol milij, oralov gozda, le za 51.000 oralov več; na Tirolskem brez premembe.

Iz teh besed razvidno je, da je sedaj mogoče zahtevati, da se poprejšni pašniki, ki so se pri zadnji veenitvi uvrstili za „gozd“, zopet pridobé, za kar so potrebni. S tem bo mogoče popraviti škodo, da se je na tisoče oralov pašnikov odvzelo živinoreji, ter uvrstilo v gozdni svet.

Sedaj je na vas kmetovalci, da se poslužite § 13. novega zakona ter zopet pridobite pašniški svet nazaj. Zato svetujem, da se vsi gg. župani osobito na Go-

renjskem potrudijo in preiščejo stare katasterske izkaze in novejšje, ter da tako konstatujejo, koliko in katere parcele so se — popred pašniki — vpisale za gozd. Naj se pri polit. oblasti potrudijo pozvedeti, ali so dotične parcele morda po zakonu iz l. 1884. podvržene dolžnosti k pogozdenju, če ne, naj obvestijo dotični lastniki, da zahtevajo po § 13. povrnitev v prejšnjo kulturo, torej za pašnik in županstvo naj vse te zahteve predloži tekom l. 1895. (čas je do konca leta 1895.) okrajni gosposki.

Prosim torej vse tiste, ki so se gledé tega pri meni tolikokrat oglašili in prosili za pomoč, da sedaj store potrebno, da se jim vpiše pašnik kot tak v kataster, s tem povrne pravica do paše na takih zemljiščih. Ako morem kaj pojasniti še, rad bom storil. Prosil bi le še, da me sl. županstva obvestijo v dotičnih pozvedbah, ker nam poslancem bodo taka poročila v zdatno pomoč pri nadaljnjem delovanju v drž. zboru. Nadaljna obširna poročila o celi novi postavi sledé v posebnem poročilu, morda v posebni knjižici.

Fr. Povše, drž. poslanec.

Pazinske občinske volitve.

Iz Istre, 21. decembra.

Razjarjena je delovala italijanska stranka za svoje pripadnike z vsemi sredstvi, katerih ji je obilno na razpolaganje. Ko je pa videla, da v tretjem razredu s svojimi ne prodre, da celó duhovniki prihajajo na volišče, Italijanom na obupno strmenje, Hrvatoma na izpodbudo in vztrajanje, razkačila se je do kraja. Brzjavne žice so se tresle, prenašajoče njih neopravičeno dvojni klic za pomoč na Dunaj nunciju Galimbertiju in ministerstvu, v Trst c. kr. namestniku in škofu in — Schwarzu, da naj energično zabranijo drzovito vmešavanje duhovništva in njih italijansko narodnost razžaljujoče prihajanje k glasovanju, ko jim doma bolniki brez duševne okrepe umirajo.

Tako se je govorilo; ali brzjavke so bile bolj namenjene plašitvi in za časnike, ki so poznali „signal“ in potem svoje trombanje nadaljevali, roteči rešence, naj hitijo pomagat nerešencem. Niso še prišli bersaglieri in briganti, Crispi in tutti quanti, ker imajo „boljega“ opravka v Rimu in Siciliji ter dobro vedó, da se zatiranim revežem Italijanom predobro godi v tužni Istri. Pravijo celó, da je naš sedanji zaveznik in bivši sovražnik, Italijan, znal izsiliti „klavzule“, po katerih se ima italijanstvu v vsem na roko iti.

Ako se pomisli, da „pazinska davčna občina“ obsega ne samo Pazin, mesto, ampak še 20 drugih podobčin, razvidno je, s koliko predrznostjo postopajo italijanski eksaltadosi in kaj namerjajo irredeksi rodoljubi. Bila bi krivica očitna, ko bi jedna petina italijanske gospode opravljala imetje štirih petin kmetovskih. Kupljenih je bilo dosti veliko glasov; denarja je bilo tudi toliko na ponudbo, da bi bili lahko vse kupili.

V vseh treh „telih“ (razredov) je 3315 volilcev, ki volijo po 10 zastopnikov in 5 zamenikov. Volilo jih je 1862. Hrvaška stranka je oddala 1339

Odrešenik je tukaj... Sam ubog prišel je pomagat ubogim.

„Saj je tudi zaradi mene prišel na svet Zveličar“, vsklikne obupni mož; oh kako sem mogel na vse to pozabiti? Kako se vdati takim pregrešnim mislim? Kako sem mogel pozabiti, da je noč sveti večer. najlepši praznik ubogih ljudi?

Z obupno silo se vzpne, skoči po koncu in jeden skok — ta skok privedel ga je zopet od grozeče smrti v življenje.

Vlak bobni, dodrvi in sopiha dalje, oče pa kleči poleg tira toži bežjemu Detetu svoje težave in goreče moli za svojo otetbo.

Iz molitve ga vzdrami glas: Ne jokaj! Tu imaš da oskrbiš sebi in otrokom vesele božične praznike. — Bil je ta dobrotnik nepoznan tujec, ki je bil slučajno priča tega strašnega prizora. Preden se mu je oče mogel zahvaliti, izginil je v temni noči.

Urno hiti mož zopet k svojim, ne zmeneč se za trnje in ostro kamenje, ki ga zbada do krvi. Hiti nazaj k otročičem, da jih objame in skrbi zanje...

Iz bližnjih vasij po ravnici in s snežnih planin pa se še vedno glase zvonovi, sladko vabeč vernike k polnočnici!

„Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje!“ A. S.

Moje ječe.

Spisal Silvijo Pellico, prevel — a —.

LCII.

Čakali smo v policijskih ječah cesarskega komisarja, ki je imel priti z Dunaja, da bi nas spremljal do meje. Ker so se bili prodali naši kovčegi, preskrbeli smo se mej tem perilo in obleko in odložili znamenja jetnikov.

Čez pet dni prišel je komisar; policijski vodja nas mu je oddal ter mu ob enem izročil novce, koje smo bili prinesli na Spielberg in koje so bili skupili za kovčege in knjige; ti novci nam so se na meji povrnili.

Troške našega potovanja trpel je cesar sam in ni se stedilo.

Komisar bil je gospod Noč, plemič, prideljen sekretarijatu policijskega ministerstva. Olikanejšega moža nam niso mogli dati. Ravnal je z nami po vsem obzirno.

Ko smo odpotovali iz Brna, imel sem prav težko sapo in tresenje na vozu je tako pohujšalo bolezen, da sem zvečer komaj sopal in da smo se vsak hip bali, da me zaduši. Celo noč me je tresla mrzlica in drugo jutro komisar ni vedel, bom li mogel nadaljevati pot do Dunaja. Jaz sem

rekel, da; odpotovali smo; bolezen priklopela je do vrhunca, nisem mogel ne jesti, ne piti, ne govoriti.

Pol mrtev sem prišel na Dunaj. Dali so nam dobro stanovanje v glavnem vodstvu policije. Deli so me v posteljo, poklicali zdravnika; ta je ukazal puščati mi kri in čutil sem se boljšega. Popolna dijeta in mnogo akonita, s tem sem se zdravil osem dni in ozdravil se. Zdravnik bil je gospod Singer; prav prijateljski je skrbel za me.

Zelo sem silil, da odpotujemo, tembolj v skrbeh, ker smo zvedeli novost o treh dneh groze v Parizu. Istega dne, ko je bila bruhnila vstaja, podpisal je bil cesar odlok naše prostosti. Gotovo sedaj ga ne bo preklical. A bilo tudi ni neverjetno da bi se, ko bi postajali časi kritični za celo Evropo, ne bali narodovega gibanja tudi na Italijanskem in da nas v tem času ne bodo pustili domov. Prepričani smo bili sicer, da se ne bomo povrnili na Spielberg, a bali smo se, da bi kedo ne svetoval cesarju, naj nas pošlje v kako mesto daleč proč od Italije.

Kazal sem se mnogo bolj ozdravelega kot sem bil in prosil sem, da bi se podvzelo odpotovanje. Mej tem pa sem silno želel, prestaviti se Njegovi vzvišenosti grofu Pralormskemu, poslaniku Turinskega dvora na dvoru Avstrijskem, ker vedel sem, koliko imam zahvaliti njegovo dobroto. Trudil

glasov, nasprotno 523; zmaga je dobljena in naša je za tri leta. V tej triletni dobi bo treba domoljubom opreznim biti, da se število narodnih glasov ne skrči, ker neprijatelj ne bo počival ter bode vsako malenkost zase izkoriščal.

Zadnji dan volitev, v četrtek dne 20. t. m., je bila italijanska stranka vsa v ognju; vse je hodilo in tekalo, kar je imele zdrave noge. Vozovi so drdri celi dan in dovažali bolnike in starce in kupljence. Vsak je bil vzbujen, vsakemu se je mudilo naprej, kakor bi veljalo gasiti velik požar, ali reševati življenje iz velike povodnji. Glasovi so padali zdaj čvrsto, zdaj tiho, zdaj pridušeno, kakoršna je bila prostovoljnost. (Po deset in dvajset in več forintov bi bili radi glasov dobili.) Tiha napetost kopnenja pa nastane, ko se pokaže enakost glasov. Kmetiškega naroda je čakalo vse polno pred dvorano. Vse do poslednjega so pritirali Italijani svoje pristaje na bojišče, zdaj ni nobenega; in Hrvatov? tu je še jeden; glasno vzradošenje! In pa še jeden, in tako do 16. Kakor je bila italijanska stranka od začetka borbovita, hoteča provocirati cestne izgrede in pretepe, da bi volitve zmešala ter onemogočila, tako je bila zdaj zasluženo poparjena.

Zaupajmo v bodočnost, bodočnost prihaja iz mladine. Poskrbeti se bo moralo malo bolje za hrvatsko šolstvo v Pazinu. Razmere, kakor so zdaj, ne morejo ostati, ker so neznosne, za hrvatsko mladež in za hrvatsko-slovenski narod naravnost škodljive in pogubljive.

Poglejmo.

Hrvatski otroci prihajajo v šolo bolj iz okolice, nekateri od daleč. Po zimi je to hudo, posebno pri pišklem odevu. Moralo bi se ustrojiti društvo, ki bi šolarjem pomagalo s toplo hrano, o Božiču s primerno obleko, sicer pa s šolskimi potrebščinami. Tega zdaj ni, na veliko škodo hrvatske stranke.

V mestu so nižji sloji vsi hrvatski, dasi govoré in se drže italijanski, ker so kot rokodelci in mali trgovci odvisni od bogatejših. Ti vsi pošiljajo svoje otroke v italijansko šolo, ker so primorani, ker sicer ne dobé zaslutka. Stariši so še hrvatski, otroci že italijanski; ker tudi stariši lomijo z otroci italijansko, pozabijo ti otroci svoj materni jezik. Slabi nasledki so vidni. V italijanskih šolah učé se otroci ceniti, spoštovati italijansko kot plemenito, vzvišeno, sveto, da si torej ne smejo onečaštevati in oskrunjevati jezika z drugo, grdo, človeka nevredno govorico, ki je podobna živalskim izvikom. Od todi prihaja ono poulično pitanje s „porca lingua slava“. Stara dva po doma kramljata hrvatski, otroci to slišijo, pa ju hitro označijo za „porco croato“ ter ju celo učitelju tožijo, da govorita hrvatski. Kako težak je položaj starišev? Ali smeta otroke kazniti, ki jima sama dajeta priložnost in navod? Ali ne trpi četrta zapoved? Ali ni to nemoralnost? Videl sem že dosti otrok po svetu, ali tako porednih, razposajenih in zlobnih še malokje.

Iz vraniča ne more vzrasti golobič; zato je v tem gnezdju prava zalega glasovitih barab, vzlasti odkar se pogreša gimnazija. Značilno za te italijanske prelevljence pa je to, da menijo v vsem imeti večjo svobodo od drugih, od one v zakonih dopuščene,

in da otresejo od sebe vse božje in cerkvene dolžnosti, iz česar naravno sledi, da someščanom in sorjakom svojim — v svesti svoje nadoblasti in nadmoči — ne pripoznava nobenih pravic, razven onih blapčevanja.

Taki nazori vodijo in morajo voditi do vednih okršajev, ki ovirajo plodovito delovanje za občno dobro. Tu Hrvat, tu Talijan, in katoličan? Katoliški Hrvati in katoliški Talijani, ti morajo ublažiti nasprotstva, katolištvo more zvezati in sprijazniti obe stranki; sama narodnost daje premalo poročstva za pravico, ki — takorekoč — ni več moderna. Ustrojiti je treba katoliško stranko, katere program je že 2000 let star, ki se je vselej obnesel, nasproti onim malodobnim, urejenim po lahkomišljenih zahtevah, „javnega mnenja“. Hrvatstvo v Istri, osnovano na goli narodnosti, nima obstanka; peščica brezobzidnih Talijanov je dolgo zapovedovala tisočim Hrvatim. Mnogi bodo prezirno gledali snovanje kat. stranke, ali samo oni, ki katolištva ne poznajo. Toda, kakor razmere zdaj stoje, ne sije dosti upanja za tako potrebno stranko, ki bi Hrvatom zagotovila opravičeno posest.

Pred 70mi leti je bil Pazin še ves slovanski, razun ene talijanske družine; v naši dobi je skoraj narobe — Pazinci se vedno bolj polasčujejo, posebno v najnovejših dneh. Iredente odsek, „Lega nazionale“, je v mestu ustanovil svojo šolo za otročiče. „otroški vrtec“, kamor vsi stariši pošiljajo otroke, da imajo doma le mir pred njimi. Tudi ubogi hrvatski otroci — in ti še prav posebno, ker prav zanje je ustanovljena ta otrokolovka — najdejo dobrodošlega vzprejetja in popolne telesne oskrbe proti temu, da se uče in govore samo talijanski. Kje je družina, ki jo stiska beda, da bi se ustavljala taki izkušnji? Štetna deklica je že prav dobro govorila talijanski — in hrvatski ni hotela! Iz Legine šole prestopa deca spet v talijanske razrede. Tako nastane tolpa talijanskih pečencev; tako se pretvarja slovenski živelj v čisto laško kri. Zato: občinski zastop, na dele, da zadosti vsestransko svojim volilcem.

Politični pregled.

V Ljubljani, 24. decembra.

Ministerska kriza na Ogerskem. Sedaj gotovo, da Wekerle odstopi. Ko je na Dunaju dal vladarju razumeti, da misli dati ostavko, ga vladar ni z nobeno besedo pregovarjal, da naj še ostane. Wekerle je spoznal, da je njegova vloga obigrana. Ogerski ministri so jo kar pobrali z Dunaja, tudi o južni železnici se niso več hoteli pogajati z avstrijsko vlado, češ, da morajo novim ministrom pustiti svobodno roko. Ministerski svet se je sešel takoj po prihodu Wekerlovem v Budimpešto in sklenil dati ostavko. Wekerle baje tudi kot finančni minister ne vstopi v novo ministerstvo, temveč bode za bodočega finančnega ministra priporočal državnega tajnika v finančnem ministerstvu Lukača, kateri pozna vsa tekoča finančna vprašanja, mej drugim tudi valutno reformo. Cesarju bode Wekerle priporočil za sestavo nove vlade Szlavyja, Kolomana,

Szella in Banffyja. Prva dva bi baje ne prevzela, Banffy pa ima nekda že vse ministre dobljene. Njegovi možje niso baš znani politiki, a dobri strokovnjaki. Govori se tudi, da grofa Julija Andrássyja ne bode v novi vladi. Sicer bode pa cesar tudi še poprašal grofa Khuena Hedervarija, ko bi prevzel ogersko ministersko predsedstvo. Po praznikih pojde ban takoj v Budimpešto. Narodna stranka pri sestavi nove vlade ne pride v poštev, ako se ne odreče vsakemu nasprotovanju nagodbi z Avstrije. Liberalni listi se nadejajo, da bode nova vlada nadaljevala dosedanja proticerkveno politiko, kar pa ni povsem gotovo, kajti njeno stališče bode težavnejše, ker jo skrajna levica ne bode podpirala. Z večino kacij desetih glasov pa ni moč izvrševati velicih reform. Da bode gospodarska zbornica nerešeni proticerkveni predlogi v drugič odklonila, je skoro gotovo.

Bolgarija in Avstrija. Mej Avstrijo in Bolgarijo niso več posebno prijazne razmere. Bolgarski vladni listi jako ostro pišejo proti Avstriji. Jeze se, da neče dovoliti bolgarskim pridelkom ugodnih pogojev za izvoz v Avstrijo. Posebno živino in vino bi radi Bolgari izvažali. Bolgarsko vino je jako dobro, ali v deželi nima cene. Bolgari prete, da bodo na avstrijske industrijske izdelke naložili veliko carino, ako ne sklene Avstrija jim ugodno trgovske pogodbe. Bolgarija bode potem svoje potrebe deloma pokrivala z domačimi izdelki, nekoliko jih pa bode dobivala iz Francije in Anglije. Pa tudi bolgarsko prebivalstvo ni posebno naklonjeno Avstriji. Odkar je pal Stambolov, se je avstrijski vpliv v Bolgariji jako pomanjšal.

Kritika vlade carja Aleksandra III.

Največji in najboljši ruski mesečnik „Vestnik Evrope“ je priobčil članek, ki hudo kritikuje vladanje carja Aleksandra III., v katerem se zahteva, da se z novimi reformami odpravijo uredbe, ki so se vpeljale pod carjem Aleksandrom. Ta članek je vzbudil občno pozornost in kaže, da se v Rusiji pripravlja neka premena, ker sicer bi cenzura takega članka ne bila pustila tiskati. Pa tudi strogo konservativni „Grazdanin“ je že začel obračati plašč po vetru. Knez Miščerski, ki ima zveze pri dvoru, že čuti, da pojema duh Aleksandra III. — Govori se, da se hoče mestnim zastopom in zemstvom zopet vrniti ona svoboda in vpliv, ki se jim je vzel pod pokojnim carjem.

Verska vzgoja v Italiji. Več zavodov nahaja se v Italiji, na katerih morajo po volji ustanoviteljevi voditeljica in učiteljice biti iz kakega verskega reda. Oolastva so pa zadnji čas razsojevala, da te določbe več ne veljajo, ker se v Italiji verski redi od države ne priznavajo. Državni svet je pa razsodil, da se volja ustanovnikov še vedno mora spoštovati. Zakoni le kot jurističnih oseb duhovnih redov ne priznavajo, pripovedujejo pa tacih združb ne. Zaradi tega ni proti zakonu, če so redovnice učiteljice in voditeljice na tacih zavodih. Zahtevati se sme jedino, da zadoščujejo zakonitim predpisom za take zavode. Sedaj se v tem oziru duhovnim redom ne bodo več delale nobene ovire.

Slepartije v Italiji. Komisija senatova, ki je preiskovala Giolittijeve papirje, je pripomogla

se je bil, kolikor se je bil mogel, da bi dosegel moje oprostjenje. A prepovedano je bilo, obiskati kogar si bodi in prepoved ni pripustila izjeme.

Komaj sem bil zopet nekoliko ozdravil, so nam nekaj dnij prijazno preskrbeli voz, da smo si malo ogledali Dunaj. Komisar nas je moral spremljati in ni smel pustiti, da bi govorili s kom. Videli smo lepo cerkev sv. Štefana, prijetne mestne sprehode, bližnji grad Lichtensteinov in nazadnje cesarski grad Schönbrunn.

Ko smo bili v krasnih drevoredih Schönbrunnskih, prišel je cesar in komisar nam je ukazal umakniti se, da bi ga neugodno ne dirnil pogled na revne naše postave.

LCIII.

Odpotovali smo nazadnje venderle z Dunaja in mogel sem se vzdrževati do Brucka. Tam je naduha zopet huda postala. Poklicali smo zdravnika: bil je neki gospod Jüdmann, zelo priljuden mož. Puščal mi je, moral sem ostati v postelji in uživati zopet akonit. Čez dva dni sem prosil, naj se nadaljuje pot.

Prehodili smo Avstrijsko in Stajersko in prišli brez neprilike na Korosko; ko pa smo došli v vas

Feldkirchen, ki ni daleč od Celovca, glej, kar pride povelje. Morali smo čakati tam nadaljne zapovedi.

Bralec si lahko domislja, kako nam je to bilo všeč. Jaz pa sem imel še zavest, da sem jaz, ki toliko škodujem svojima drugoma, ako ona dva ne moreta v domovino nazaj, je moja nesrečna bolezen bila temu vzrok.

Pet dnij smo ostali v Feldkirchenu in tudi tu je storil komisar vse, da bi nas le zabaval. Bilo je tu malo gledišče, peljal nas je tje. Enkrat zabaval nas je z lovom. Nas gostilničar, nekaj mladih mož iz onega kraja in lastnik lepega gozda bili so lovci, mi pa smo bili posajeni na ugoden prostor in smo gledali.

Nazadnje prišel je z Dunaja pòt h komisarju s poveljem, naj nas odvede do meje. Silno sem se veselil s prijateljem te srečne novosti, a ob enem sem se tresel, ker se je blizal za me dan nesrečnega naznanila, da nimam več ne očeta, ne matere, ne Bog ve katerih družih sebi drazih!

In moja tuga je rasla, bližje ko smo bili Italiji.

Od te strani vhod v Italijo ni prijeten očem, temveč gre se iz lepe gorate avstrijske dežele v laško ravnino po dolgem, nerodovitnem in neprijetnem kraju, radi tega se potniki, ki še ne poznajo našega poluotoka in hodijo tistodi, smejo veličast-

nej misli, kojo so imeli o njem in mislijo, da jih je imel za norce, kdor ga jim je tako hvalil.

Divjost onega kraja vplivala je na me, da sem bil še bolj žalosten. Ginjen sem bil, ko sem zopet videl naše nebo, srečaval obraze, ki niso imeli severnega značaja, slišal iz vsakih ust glasove svojega jezika; a bilo je ginjenje, katero je slo bolj na jok nego na smeh. Kolikokrat sem si na vozu zakril z rokama obraz, delal se, kakor bi bil spal, v resnici pa sem jokal! Kolikokrat nisem po noči zatisnil očesa in tresel se mraza, sedaj sem blagoslovil najsrčnejše s polno svojo dušo svojo Italijo in hvalil Boga, da sem zopet tu; sedaj sem se mučil, ker nisem imel nikacega poročila od doma, sedaj zopet domisljal si nezgode; sedaj mislil, da mi bo v kratkem in morda za vedno ločiti od prijatelja, ki je trpel toliko z mano in mi tolikokrat skazal bratovsko svojo ljubezen.

Ah! tako dolga leta v grobu neso vničile moči moje domisljije, a ta moč bila je tako majhna v veselju in tako velika v žalosti!

Kako rad bi bil videl Videm in gostilno, kjer sta se ona dva plemenita moža delala, kakor bi bila strežaja in sta nama stiskala skrivaj roko!

Pustili smo to mesto na levi strani in šli dalje. (Dalje sledi.)

po svoji moči, da se vsa stvar potlači. Izjavila se da je papirje pogledala, a se ni mogla prepričati o krivdi kake gotove osebe. Videla je neki seznam, katerega je napravil kak policijski uradnik za zupne informacije, a ni mogla iz tega nič gotovega posneti, ko nima drugih virov. Papirjem, ki jih je pisal kaznenec v ječi pa odsek ni mogel pripisovati važnosti, ker je dotičnik se gotovo na vse načine in z vsemi sredstvi branil. Sploh pa tukaj ni nobenih pravih dokumentov s katerimi bi bilo vredno pečati se senatu. V nekaterih papirjih so bili omenjeni nekateri senatorji. Komisija jih je zaslišala in se prepričala, da nobenega senatorja ne zadeva nobena politična ali moralna odgovornost.

Razgled po slovanskem svetu.

Svečana sednica jugoslovanske akademije.

Iz Zagreba, 18. decembra.

12. decembra je obdržavala jugoslovanska akademija svojo letno svečano sednico, katerej so prisostovali vsi akademiki in nekaj odličnega občinstva. Predsednik Josip Torbar priobči najprej v svojem svečanem govoru pozdrav in blagoslov škofa Strossmayerja, kot protektorja akademije. V daljnjem svojem govoru omenja predsednik, da je akademija v pretečenem letu doživela več slabega nego dobrega. Najžalostnejši dogodek je bil zgubitev nepozabnega akademika dr. Frana Račkega, katerega se spominjajo vsi pošteni Hrvati s solznimi očmi. O zaslugah pokojnikovih, kakor o neizmerno zgubi, katera je zadela akademijo pa tudi vso domovino, ne misli govornik poročati, ker je to nalogo prevzel drugi akademik. Vendar pa ne more strpeti, da ne bi pri tej priložnosti omenil dragega pokojnika, katerega smrt nam je zapustila veliko praznino v akademiji. Rački je posvetil celo svoje življenje raziskovanju resnice, one resnice, ki je izvor in konečni rezultat vsega znanja! Želja za znanjem se je začela, ko se je človek začel zavedati. Ni niti radovednost niti sebičnost, ki človeka sili, da se bori proti valovom morskim, proti zimi okoli polov, da žrtvuje svoje življenje in svoj obstanek, da pomnoži svoje znanje, nego neka sila, da najde resnico. Kaj je resnica? Je vprašal Pilat Kristusa. Kaj se je pri tem godilo v duši namestnikovih, zna le Bog sam, ali to vprašanje je ono, ki stvarja oživljajočo moč vsega iziskavanja. Resnica more biti skozi več vekov skrita, znanje zamotano, ali človeški duh se ne da vzdržati v svojem napredovanju po takšnih zmotah. Rački je bil zgodovinar, on je iskal resnico ter se ni bal nobenega truda, da jo odkrije. Ali tudi znanost, učenjak more biti sebičen, ko odkriva še-le najdeno resnico svojemu narodu, ki postane potem splošno dobro ostalega sveta. Rački je bil kot učenjak tak sebičen, ko je v prvem redu iziskoval zgodovino svojega naroda. In zato je bil tudi narodni učenjak. Njegova borba je bila plemenita in blagoslovljena; zakličimo mu tedaj na uspomeno »slava!« Vsi vstanejo ter zakličejo: Slava Račkemu!

Po predsednikovem govoru prebere tajnik dr. Fran Vrbanič letno poročilo o akademiji. Najvažnejše točke poročila so sledeče: literarno delovanje akademije je bilo tudi v pretečenem letu precej bogato ter se je podelilo na vse odseke. Te razprave so bile večidel tiskane v štirih knjigah. »Rada«. Druga izdanja pa so zaostala za prejšnjimi leti, ker se je imela akademija boriti v prošlem letu z velikimi finančnimi potežkočami. Velikega hrvatsko-srbskega slovarja je izšla 14 knjiga. Za to veliko delo je bilo opredeljenih 40.000 gld., ali tudi pri tem poslu se počasi napreduje zaradi pomanjkanja sredstev, četudi v to svrhu žrtvuje škof Strossmayer po svojem običaju vsako leto 1000 gld. Akademija se je obrnila za podporo na vse dotične vlade, ali dosedaj se je na to prošnjo ozrla samo srbska vlada v Belemgradu ter naročila 32 komadov tega dela. Knjižnica se je pomohila s knjigami pokojnega Račkega v vsem vkup 12 1/2 del. Ravno tako tudi arhiv, kateremu je zapustil Rački deset izvornih listin, ki so posebno v narodopisnem pogledu velike važnosti. Akademija je prevzela tudi vse liste in pisma Račkega, ki so velike važnosti v znanstvenem pogledu, ali se morajo še le urediti. Galerija slik se je pomnožila v pretečenem letu s peterimi oljnatiimi slikami in mnogimi bakrorezi (od pokojnega kanonika Suhina ter po darežljivosti škofa Stross-

mayerja s znamenito umetnino »Gunduličeva iluzija o Osmanu« od hrvaškega umetnika Bukovca.

Umrla sta v pretečenem letu dva akademika dr. Fran Rački v Zagrebu in dr. Giovanni Rossi v Rimu.

Gmotno stanje je bilo, kakor že omenjeno precej nepovoljno. Dotacija je iznašala nekaj čez 8000 gl. dočim v poprejšnjem letu 11.300 gl., a v poprejšnjih letih od 13—14.000 gl. K temu so se pridružili še večji stroški za davek in popravke, ter okolnost, da se je moralo od glavnice vzeti večji iznesek za zidanje hiše. Potem ni čudno, da se leto končuje z majnikom od 2422 gl. Da se ta primankljej pokrije, dovolila je zemeljska vlada posojilo v iznosu od 4400 gl. Akademija bode bržkone prisiljena, da prosi vlado, da jej podaljša to posojilo tudi še na bodoče leto. Koncem leta 1893. je imela akademija premoženja v denarju in državnih papirjih 389.160 gl., vrednost hiš in zemljišč pa je iznosila 120.000 gl.

V istej sednici so bili izvoljeni za dopisujoče članove: Simon Lozanič, profesor visoke šole v Belemgradu; dr. V. Varičak, gimn. profesor v Osijeku in dr. David Segen, realni profesor v Zagrebu; za drugega tajnika dr. Fr. Vrbanič, za knjižničarja M. Valjavec, a za ravnatelja galerije slik Nikolaj Mašić.

Potem je čital prvi član dr. Fran Vrbanič svojo razpravo o higijenskem kongresu v Budimpešti ter izrazil pri tej priložnosti željo, da bi tudi hrvatski statistični urad začel kmalu priobčevati demografske podatke o Hrvatskeji, ker se je do zdaj za take razprave nabralo že dovolj gradiva.

Na povabilo k svečane sednici jugoslovanske akademije je odgovoril škof Strossmayer predsedniku Josipu Torbarju s sledečim pismom: Zahvaljujem se Vam in vsej slavnej akademiji za častni poziv k letošnji svečani sednici. Samo Bog vé, kako rad bi njej prisostoval, da čujem Vaše in in drugih častitih članov modre besede, ali vreme posebno pa moja visoka starost in moje sile ne dopuščajo. Prosim tedaj Vas kakor tudi vso ostalo častito gospodo, da se s tem zadovoljite, da prisostvujem svečane sednici z mojim duhom ter Vas vse iz člega srca blagoslovljam. Pri tej priložnosti ne morem prepustiti, a da se vam za Vaš trud in za Vaše dosedanje delovanje ne zahvalim iz cele duše. Naša akademija stoji na višini svoje znanstvene zadače; ona je zaslužila to priznanje in splošno pohvalo ne samo v našem narodu, nego tudi v zunanjem svetu od vseh treznin in učenih mož. Njena znanstvena dela niso samo na korist in uteho našemu narodu, nego ona množe tudi njegovo slavo in pohvalo v celem učenem svetu. Dočim to rad priznam in se akademiji zato zahvaljujem, prosim ob enem slavne članove akademije in vse svoje častite prijatelje, da vzdržé tudi v bodoče akademijo na isti višini ter učvrsté, pomnože in ovenčajo že pridobljeno slavo. Resnično je, da je s smrtjo mojega dragega in slavnega prijatelja in brata, kanonika Frana Račkega akademijo s celim narodom zadel velik, skoraj nenadomestljiv zgubitek. Ali duh tega neumrlega moža obhaja akademijo, ki mu je bila v življenju ljubimče in jaz sem prepričan, da se bodo vsi slavni članovi ravno z obzirom na slavnega pokojnika Frana Račkega, z obzirom na njegov duh in njegove želje z vsemi močmi trudili, dober glas akademije in njeno slavo ne samo vzdržati, nego jo tudi učvrstiti in pomnožiti našemu narodu in v zunanjem svetu. — Znanstvena delavnost naše akademije je za naš narod najčvršči nalog lepše in srečne bodočnosti. Kar se tiče mene, ostanem tudi v bodoče naši akademiji udan s celim srcem. Da, jaz sem ohol na akademijo, in kjer bom le mogel, pomagal jej bodem od srca rad. Slednjič se priporoča predsedniku in ostalim članovom njihovej ljubezni pa tudi njihovi molitvi.

Socijalne stvari.

V službi — revežev.

Drobnih par listkov leži pred nami. XII. poročilo družbe gospa kršćanske ljubezni sv. Vincencija Pavlanskega, slovi napis. Tiho in skrito deluje to blago društvo že 12 let; Bog je pozna in — reveži. Devetdeset ubožcev je dobivalo letošnje leto živeža v njem. Poleg tega vzdržuje še »Josephinum«, kjer je letos 33 šolaric obedovalo in malicevalo in mnogo poslov brez službe dobivalo varno zavetje. Do dvajset onemoglih poslov ima v tej hiši stanovanje in

deloma tudi hrano. Društvo ima 5 častnih in 88 izvršujočih udov. Predsednica mu je bar. Olga Hein, duhovni vodja pa dr. Josip Dolencec, ki nadomestuje 1. voditelja kan. A. Urbasa. Stroškov je imelo 3882 gl. 81 kr., dohodkov 970 gl. 78 kr. več. Dobrotljivost ljubljanskih prebivalcev se je tudi tu lepo izkazovala. Na čelu dobrotnikom je mil. naš knez in škof, ki je daroval 100 gl. in še posebej za božično drevesce 100 gl. Poleg njega so položili še mnogi iz vseh stanov svoj dar na žrtvenik kršćanske ljubezni. In to društvo ni jedino svoje vrste. V Ljubljani sta še poleg tega dve Vincencijevi konferenci, ki vsako leto tudi razdasta tisočake — ubožcem; vzdržuje se »Marijanišče«, ljudska in dijaška kuhinja — in mnogi zasebniki še za-se podpirajo uboge sobrate in sestre. V naših burnih časih, ko v javnosti vse vre in se mede je vzlasti za ljubljansko mesto najboljšje znamenje mirnejše bodočnosti to, da je še toliko ljudij raznih stanov v najimennitnejši službi, namreč v službi — revežev.

Električna razsvetljava v Ljubljani.

(Dalje.)

Iz navedenega je razvidno, da je odsek za Ljubljano nasvetoval nižje tarife, kakor so drugod. Električne naprave so največ lastnina privatnih društev, ki hočejo vsekako imeti večji dobiček, kakoršnjega si želi Ljubljana.

Plinov plamen brez cilindra sveteč s svetljavostjo 12 normalnih sveč potrebuje na uro 140 do 150 litrov plina, ter stane pri sedanju ceni ljubljanskega plina (1000 litrov 17 1/2 kr.) 2/5 do 2/6 kr. Električna žarnica z istim učinkom bi stala največ 1/5 kr. Iz tega je vidno, da je tarifa za električno razsvetljava precej nižja, kakor za razsvetljava s plinom. Če se oziramo tudi le na ceno, ne pa tudi na druge ugodnosti električne razsvetljave, lahko trdimo, da se električni razsvetljavi ni bati plinove konkurence, posebno ne toliko časa, da se cena plinu za polovico zniža. Pa še v tem slučaju ima elektrika celo vrsto prednostij pred plinom. Sicer se pa z električno razsvetljava ne misli uničiti sedanja plinarna. Kolikor mi je znano, oskrbuje plinarna sedaj okoli 5000 plamenov. Če se električna razsvetljava instalira 4000 žarnic, še zaradi tega plinova tovarna ne zgubi 4000 plamenov, kajti pričakovati je, da bodo po električni razsvetljavi segali ljudje, kateri za plinovo ne marajo. Električna razsvetljava se ne bode širila le v javnih lokalih, v gostilnah, prodajalnicah, hotelih, ampak morebiti še bolj v zasebnih hišah in uradih — tako upa odsek in tako se godi v drugih mestih. Iz teh razlogov je odsek postavil v proračun 4000 žarnic in upam, da nas najbližnja bodočnost pouči, da odsek ni lahkomišelnost postopal. Prvo, drugo in tretje leto najbrž ne bode še toliko žarnic instaliranih, a zato bode pa njih število pozneje tem večje.

Kar se tiče nastavka dohodkov za motorje, postavljen je približno in sicer se računi konjska sila na motorju na leto 122 gld., ako se uporablja 300 dni na leto in 8 ur na dan.

Za to delo pa znesek 122 gld. nikakor ni previsok. Kako bi kazalo urediti tarifo za motorje v vsakem posebnem slučaju, to se bode razmotrivalo še le pozneje, ko bode električna naprava že dodelana. Za sedaj je zadosti, da odsek dokaže, da je možno malim obrtnikom za električno napravo prekrbeti cene motorje in da bi podjetje pri tem vendar izhajalo. Mogoče, da celo verjetno je, da bode mali obrtnik mogel dobivati konjsko silo še ceneje, nego je gori povedano. Samo po sebi je pa umljivo, da nikdo ne bode toliko plačeval, kdor ne rabi motorja ves čas, 8 celih ur na dan in 300 dni na leto.

Ko stopa odsek z električno razsvetljava pred slavni občinski zastop s predlogom, naj se vpelje električna razsvetljava v Ljubljani, želi si pa koristiti s tem predlogom našim malim obrtnikom. Oni so dandanašnji bore za svoj obstanek, ker nimajo potrebnih motorjev, brez teh pa ne morejo tekrovati z velikimi obrtniki in tovarnarji. Z električno napravo dobili bi lahko izvrstnih in ceno motorjev v velikosti od 1/8 do 20 in več konjskih sil. Odsek je po dolgem in zelo obširnem pretresovanju in uvažajoč razne razmere prišel do sklepa, da bi bila električna razsvetljava v onem obsegu in urejena na takšen način, kakor je popisano v tem poročilu zelo koristna in hkrati pa tudi produktivna naprava, ki bi bila krasen sovratnik našemu mestnemu vodovodu in bi ugled in napredek Ljubljane jako povečala. Vsled tega si dovoljuje

staviti sporazumno s finančnim odsekom sledeče predloge in se nadeja, da jih občinski svet soglasno sprejme:

I. Stolno mesto Ljubljana zgradi si na svoje stroške in kot svoje podjetje »električno napravo za električno razsvetljavo in prenašanje sil.« Zgradba se mora tako pospešiti, da bode do 1. avgusta 1896 izvršena in se takrat more izročiti občenemu prometu.

II. Za prvo dobo se zgradi električna naprava v zmislu odsekovega poročila s centralo na pare za jednofazne, mer izpreminjajoči toke, in sicer centrala za 5500, elektrovodno mrežo za 7600 inštaliranih žarnic po 16 normalnih sveč ali njih ekvivalenta. Pri stavbi central se bo moralo na to ozir-jemati, da se more pozneje razširiti za parno ali vodno silo.

III. V ta namen si vzame mesto posojilo 400.000 gld.

IV. Magistratu se naroča, da obravnava za ugodno financiranja tega posojila tako le pospeši, da se za najetje posojila pravočasno pridobi pri-voljenje slavnega deželnega zbora kranjskega.

V. Magistratu se naroča, da sporazumno z odsekom za električno razsvetljavo in zaslišavši tudi izkušenega strokovnjaka sestavi načrte pogodeb za oddajo zgradbe oziroma dobavo blaga ter jih občinskemu svetu pravočasno predloži v potrjenje in konečno poskrbi, kako bi se dobil strokovnjaški stavbeni vodja. (Konec sledi.)

Dnevne novice.

V Ljubljani, 24. decembra.

(Čestit Vam Božič.) Vsem svojim prijateljem in somišljenikom, zlasti mnogoštevilnim požrtvo-valnim svojim dopisnikom želimo vesele in srečne božične praznike! Mili Božič povračuj vsem in vsakemu stotero, kar storé v prosep katoliškega časopisja mej slovenskim narodom! — Nadejamo se trdno, da bode nas vse dobrotni Bog podpiral pri našem težavnem in odgovornosti polnem de-lovanju tudi v prihodnje z mogočnemu svojim blagoslovom, ako bomo delovali Njemu v čast z vseni svojimi močmi na to, da božji Odrešitelj pridobi tudi v javnem življenju ono vzvišeno mesto, katero mu sodi po njegovem božjem do-stojanstvu in od katerega je odvisna sreča člo-veške družbe.

(Efektno srečanje „Glasbene Matice“.) Kakor čujemo iz odseka, ki proizvede srečanje, se je izbudilo v vseh krogih veliko zanimanje zanje in so dobitki že večinoma zagotovljeni. Prevzvišeni naš knezoškof dr. Jakob Missia so blagohotno in velikodušno prvi naklonili društvu krasno bo-žičnico v znesku 100 gld., katere je porabili za nakup dobitkov efektnemu srečanju. Bog živi naslednike, katere vzpodbujaj vzgled našega mi-lega knezoškofa k požrtvovalnosti.

(Delitev zimske obleke med ubožno mladino) se je včeraj dne 23. t. m. slovesno vršila v telovad-nici prve mestne deške šole v Ljubljani. To obda-rovanje oskrbuje že nad 25 let odbor plemenitih gospa in gospodiču, kateremu je načelovala dolgo vrsto let nepozabna soproga ces. svetnika Murnika. Letos je vodil dobrodelno podjetje blagor. gospod svetnik sam, v gospejinem delujočem odboru pa so bile: gospa dr. Tavčarjeva, gospa profesor Bartlova, gospa Premkova itd. Pri slavnosti so bili navzoči: Prevzvišeni gospod knezoškof, župan Grasselli, svet-nika Merk in Murnik, nadzornik Levec, odbor delu-jočih gospej in mnogo odličnega občinstva, zlasti izmeij učiteljstva. V nagovoru je opominjal vodja-nadzornik Zumer mladino k hvaležnosti, k pridnosti in molitvi za dobrotnike. Zlasti se je spominjal kot največje dobrotnice gospe Murnikove, za katero so otroci in vsi navzoči na to glasno molili. Potem je do 130 dečkov in deklic prejelo novo obleko in dru-gih daril (kruhovi itd.). Dva dečka in jedna deklica so se v imenu obdarovancev zahvalili. Prevzvišeni gospod knezoškof so mladino opominjali k dejanski hvaležnosti, ki naj jo kaže z lepim vedenjem, s po-korščino in pristrčno molitvijo. S tem bode povrnila dobrotnikom dobrodelno delo, ki izvira iz krščanske ljubezni. Na to so mladini in vsem navzočim po-delili blagoslov.

(Slovensko gledališče.) V soboto in sinočni ve-čer so predstavljali v selo igro „Pariški pote-puh“. Igra sama ni posebne vrednosti in je preje žalo-ngo veseloigra. Edini „Potepuh“, prototip sicer dobrosrčnega, a do skrajnosti razposajenega

pariškega dečka oživi vso igro, ter jej vdahne nekaj ideje stari, upokojeni general s svojim zdravim de-mokratskim duhom in srcem. Vendar je bilo mnogo-brojno občinstvo povsem zadovoljno s predstavo ter gospici pl. Sramovi, ki je kot gost nastopila oba-krat v vlogi potepuha „Joseph“, izražalo navdu-šeno priznanje. Takoj ob nastopu jo je vsprejelo z dolgotrajno ovacijo ter je po vsakem dejanju dva-krat, trikrat pozvalo na oder. Oba večera je bila odlikovana z vencji in šopki. A je tudi igrala divjega razposajenca, ki pa ob jednom kaže največjo ljube-zen do svoje prevarene sestrice, v isti ni mojsterski. Tudi domači igralci so mnogo pripomogli k vsp-hu, v prvi vrsti g. Inemann, ki je izbornu pred-stavljal starega, ponosnega a dobrosrčnega generala. Primerno dobro so igrali gg. Verovšek in Da-nilo, gospa Danilova ter gospici Slavčeva in G. Nigrinova. — V sredo se bode pela opera „Carostrelec“.

(Službene doklade za državne uradnike.) Pre-svitli cesar je z Najvišjim odlokom z dne 14. t. m. dovolil, da se pričene s 1. jan. 1895 državnim uradnikom štirih najnižjih plačilnih razredov po 15 v istem plačilnem razredu dosluženi letih do-voli osebna doklada letnih 100 gld. in po 20 letih letnih 200 gld.

(Imenovanje.) Dr. I. Štverak je imenovan rudniškim zdravnikom v Idriji. Ali ni bilo nobe-nega domačega prosilca?!

(Za odkup noveletnih voščil) so darovali za slovensko šolo v Velikoveu: Vč. g. Fr. Špendal, župnik v Tržiču 2 gld., g. Jan. Trpin, kapelan v Tržiču 1 gld., g. Jos. Volc, kapelan v Križih 1 gld., Evangelist 1 gld., g. Ant. Kocmur, trgovec v Ljubljani 5 kron. — Za katoliški sklad: g. Ant. Kocmur, trgovec v Ljubljani 10 kron. — Bog plačuj stotero blagim dobrotnikom.

(Iz Kranja) se nam poroča: Dne 21. t. m. je tukaj umrl dr. Jožef Burger, pošteniak od nog do glave, hišni posestnik in bivši advokat, previden s sv. zakramenti za umirajoče, v 83. letu svoje sta-rosti; 22. t. m. pa Katarina Vidmar, sestra raj-nega škofa Vidmarja, tudi prevedena, v 88. letu.

(Iz Trnovega na Notranjskem.) Kakor poroča vrli »Slovenec« imate Ljubljano sedaj zares »belo« in sicer dvakrat. Pomeli so tiste umazane saje tam nekje v Gradišču in sedaj je pobelil še sneg naše stolno mesto. Ko boste pa imeli še električno raz-svetljavo, bode videli mestni starešine gotovo še druge smeti ter dobro pospravili. Tudi po naši »razsvetljeni« Notranjski bi bilo treba veliko metle, električnih svetilk pa ne potrebujemo, ker smo do-volj »razsvetljeni« pa tudi »zavedni« torej tudi v temi vemo, kje smo. Posebno pri nas v Trnovem nikakor ne potrebujemo električne razsvetljave, saj so naš gospod župan pokazali, če bi bilo potrebno bolj svetlih cest in ulic, tudi sami povzdignejo, če je sila tudi o polunoci, smolnato baklo kakor ne-davno po volitvi deželnega poslanca. V kratkem gledali bote v Ljubljani ljudske zastopnike. Gotovo bo najbolj zanimal meščane g. Arko, zastopnik naših notranjskih kmečkih občin. Pri nas pričakuje ljudstvo mnogo od njega. Zanesemo se, da bo g. Arko poskrbel, da se kako reši naš trpeči kmet popolnega propada. Zato pa priporočamo našemu g. zastopniku v deželnem zboru, naj se spomni naše živinoreje. Saj g. Arko, ki je dober mesar, sam vé, kako slaba živinoreja je tukaj. Malokje vidiš pri naših kmetovalcih lepo govejo zival. Tako je tudi s konjerejo. Ta še manj vspeva. Kako mr-savo kljuse se še zvija kje pred vozom ter se komaj bojuje spredaj z burjo, zadek s težkim bre-menom. (Pri nas imajo take uboge, koščene zi-vali posebno ime, katero pa povem o drugi pri-lik.) Tudi želijo naši kmetje boljših semen, bojijo se pa previsoke cene. Morda se jih s časom tudi v tej zadevi kdo usmili. Tukajšnja »hranilnica in posojilnica« — nedavno jo je imenoval »Slovenec« št. 1., kar je prav, ker je res prva v vsakem oziru — kakor se sliši prav dobro napreduje. Sodbe o njej so celo pri nasprotnikih ugodne. Si-romaki si pa ne morejo razlagati, kako je sploh mogoče, da jim je prišla vendar rešitev iz težkih verig oderuhov. Neki kmetovalec je rekel tele po-menljive besede: »Leto 1894 je za naš okraj leto kmetske rešitve«. Drugi mož se je pa izrazil ta-kole: »Uže dosedaj je »hranilnica in posojilnica« toliko dobrega storila nam stiskanim revežem, da spomin tistega, ki jo je zasnoval, ne bo pri nas izmrl s tretjim rodom.« Sploh je sodba vseh po-štenih ta: »Za naš kraj se je začela nova doba

z »našo hranilnico in posojilnico«. Kakor pa ima vsaka dobra stvar nasprotnike, jih tudi temu mla-demu pa čilemu zavodu ne manjka. In ker ne morejo nasprotniki »hranilnici in posojilnici pre-striči niti življenja, padajo drugačne žrtve... Naša deska štirirazrednica nima se četrte učne moči. Kakor se sliši, prosi za izprazneno mesto le ena sama učiteljica. Nasi radikalci bi radi dobili za izprazneno mesto kakega učitelja, ki bi bil »od-ločen«. Njih oko se je uprlo tje nekam proti tr-žaško-kranjski meji, menda si želé »vremške« sape. Tam bi radi vzdignili nekega g. Š. ter ga položili Trnovcem v naročje. Zanj se trudi najbolj njegov tukajšnji zaveznik. Ta naš radikalni komar skače okoli in vzdignil bi rad vse može, da bi prosili za njegovega tovarisa, za katerega se pa vsaj de-loma tudi »naprednjaki« ne vnamajo. Ker poznamo precej dobro gosp. učitelja Š., za katerega se de-luje, upamo, da nam vendar prizanesejo dotične šolske oblasti s tem gospodom. Videant...

(V Idriji) umrl je v soboto 22. t. m. zjutraj ob 7. uri g. Jakop Inglič, c. kr. šolski vodja. Blagi ranjki bil je vedno zelo čvrst; še pred par meseci, ko je tukaj bival c. kr. rudniški nadsvetnik gosp. Viljem Goebel, izrazil se je blagi pokojnik pri predstavi: meni je prav dobro, žal, da imam ne-ozdravljivo soprogo. Da je gospa njegova bila ne-ozdravljiva, vedeli smo pač vsi dobro, a da nosi ta krepki, na videz za stoletje vstvarjeni gospod kal bližnje smrti v sebi, tega ni slutil nihče, najmanj pa on sam. Ravno pet tednov je, kar je umrla blaga njegova gospa, in sedaj se je še ou podal v daljno večnost. Ob preranem grobu njegovem se jokajo štirje otroci; žaluje mnogobrojna šolska mladina, katero je vedno le k lepemu nagibal in spodbujal; se za-losté mnogi prijatelji, katere si je pridobil blagi po-kojnik s svojim prijaznim in uljudnim vedenjem. Naj v miru počiva, in večno plačilo v nebesih vživa!

(Dr. Foregger) se je čutil žaljenega po dveh člankih priobčenih v »Südsteirische Post«. Po dolgi preiskavi je pa gospod Foregger spoznal, da nima dosti upanja, da bi dosegel s pravdo svoj namen, in jo je umaknil.

(Za železniško osebje.) je trgovski minister izdal več odredb, s katerimi se jim bode olajšala težavna služba. Med drugim določa, da mora vsak služabnik po redni službi imeti 12 do 18 ur po-koja in enkrat v mesecu jedno nedeljo prosto. — Generalno ravnateljstvo avstrijskih železnic pa je sklenilo, da bode tekom prihodnjega leta vseh 6000 železniških delavcev sprejelo v stalno službo in s 1. jan. za vseh 140 postajah vsem služabnikom zvi-šalo stanarine.

(Volilo.) Dne 4. t. m. umrl je v Gradcu posestnik g. Ant. Dekleva in volil svoto 10.000 gld., da se založi druga ustanova za najubožnejše stanovnike sodnih okrajev Postojna, Senožeče in Ilir. Bistrica. Iz obrestij te glavnice dobivalo bode 28 najsiromašnejših stanovnikov napominanih sod-nih okrajev enakomerno po 15 gld. ustanove. Prvo jednako ustanovo je založil pokojnik uže pred leti, in bode toraj 180 stanovnikov uživalo obrestij obeh glavnice. Dalje je volil g. Dekleva glavnico 8000 gld., v svoji oporoki za drugo »Antona in Marije Dekleva ubožno ustanovo «za mestne uboge« v Gradcu.

(Iz Nove Oselice.) Dne 20. t. m., t. j. v četrtek, je bila pri nas osmina po + gosp. župniku Matiji Lavriču, umrlem na Studencu, kateri je tu služ-boval blizu 13 let. Mrtvaškega opravila so se vde-ležili mnogi farani. Naj v miru počiva in mu sveti večna luč!

(Trgovinska in obrtniška zbornica v Ljubljani) ima v četrtek dne 27. decembra t. l. ob 2. uri po-poludne v magistratni dvorani javno sejo z nastop-nim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnje seje. 2. Prošnje za podelitev ustanov za uboge obrtnike. 3. Prošnje za sejme v Dovju in Podcerkvi. 4. Vloga zbornice v Pragi o statistiki delavcev. 5. Vloga solnograške zbornice za premembo ministerskih naredeb z dne 17. sept. 1883 in 17. junija 1886 o pravicah lekarnarjev in trgovcev z materijalijami. 6. Prošnja zbornice v Ljubnem za dovolitev državnih podpor za obrtne nadaljevalne šole. 7. Vloga zbornice v Pragi, da bi se sklicala enléta ki bi se posveto-vala o monopolu za špirit.

(Ogenj.) V Senožečah je v soboto 22. t. m., ob 4. uri zjutraj nastal ogenj. Pogorela je hiša in skedenj posestnika Jurija Trfila, po domače Tehanta. Kako je ogenj nastal, ni znano. Pogorelec je zava-rovčan pri zavarovalnici »Phönix«. Vendar ga je ta

neureča občutno zadela, ker mu je pogorelo dosti sena in tita. Priporoča se krščanski milosrdenosti.

(Ponesrečil) se je 19. t. m. v Bosni delavec Franc Mohar iz Podpeči dobrepoljske fare. Pri sekanju v šumi je padel nanj hrast in ga je zmečkal. Zapustil je šestero nedoraslih otrok.

Društva.

(Slov. katol. del. društvo v Ljubljani) priredi v sredo 26. t. m. (sv. Štefana dan) zvečer ob 7. uri društveno božičnico v dvorani doma rokodelskih pomočnikov, ter vabi k tej veselici vse svoje podporne in redne ude.

(Družbi sv. Cirila in Metoda) so darovali od 25. nov. do 10. dec. t. l.: Priprosta žena izmed naroda Ana Hrenova 100 kron z besedami: „V pratiki za l. 1895. sem brala, kako dobra družba je to in koliko otrok vzgaja, sama pa sem skusila, kaj se pravi le enega samega dečka dobro prerediti, zato darujem ta dar. Brez pomisleka izrekam slovenskemu svetu, da nas je ginil ta dar iz priproste roke do solzá. Več delavk tobačne tovarne je darovalo jako velik zavoj Mohorjevih knjig in posebej še tri delavke velik zavitek jako primeranih knjig. Slavno uredništvo „Mirovo“ nam je poslalo 229 kron in 20 bel., ki so jih darovali koroški domoljubi. Doslej je nabral vrli „Mir“ za našo družbo 1522 kron 60 bel. V Kranju zbira novoletnico v korist naši družbi načelnica ženske podružnice, bl. g. županja Leopoldina Šavnikova, s tem namenom, da bi tamošnja ženska podružnica postala družbina pokroviteljica. Upamo, da če ne letos, posreči se gotovo drugo leto ta domoljubni čin. — Naj bi se našle v vseh slovenskih mestih, trgih in vaseh domoljubne gospe in gospodje, ki bi posnemajoč načelnico kranjske ženske podružnice zbirali novoletnico. Hvaležnost narodova jim ne izostane! — Zaključimo pa današnjo zahvalo s prepričanjem, da bo uprav prelepi vzgled priproste darovalke 100 kron ob bližajočih se prazniških danih marsikatero rodoljubkinjo ali rodoljuba, da se spomni dece družbe sv. Cirila in Metoda.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

(Za slovensko šolo šolskih sester v Velikoven) so darovali družbi sv. Cirila in Metoda: Preč. gospod dr. Ivan Krizanič, kanonik stolne cerkve v Mariboru, 50 kron; v. g. dr. Jos. Marinko, prof. v Novem Mestu, 10 kron; hišna družba „Omizje“ v Mozirju VII zbirko kaznij zaradi rabe ptuik v domači govorici kot I. zbirko za slovensko šolo v Velikoven v znesku 10 kron; gospa Zofka Kveder v Retjah pri Dominku nabranih 3 gld. 80 kr., ki so jih darovali domoljubi iz Drage in Loškega potoka: g. Ivo Vrščaj v Ljutomeru 6 kron kot dar vesele družbe; v. g. Fr. Boncelj, župnik v Dražgočah 4 krome in g. Anton Novak, privatni uradnik na Ptuj 1 krono v toščilom:

• Sprejmi Metod in Ciril,
Tisoč enakih daril!

Rojski! Pomagajmo bratom v Korotanu, ki tudi sami vrlo delujejo za slovensko šolo. Uprav najmlajša naša podružnica na Koroškem, v Velikoven in okolici, je v prvem letu svojega obstanka nabrala 101 gld. 68 kr. in sicer na shodu v St. Štefanu 60 gld., na shodu v St. Juriju 14 gld. 25 kr. in na shodu pri „Dürwirthu“ 13 gld. 43 kr. Živela! Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

(Občeni zbor štajerskega društva za pridelovanje n. m. l. s. je bil dne 16. t. m. Načelniku je bil voljen Karol vitez Haupt Straussenegg, njega namestnikom dr. M. Bergmann, Hausenbichler pa blagajnikom. Poslednja dva sta iz Zalea. Za odbornike so se izvolili Jožef Sirec in Karol Zuža iz Zalea, pa Norbert Zanier iz St. Pavla v Savinski dolini. Njih namestniki so izvoljeni Jakop Jamec iz Dedje vasi, Jože Pauer iz Braslovč, Franc Zlotšek iz St. Jurja ob Taborju, in Jernej Žigan iz Polzele.

Telegrami.

Krakov, 24. decembra. Včeraj je bilo začelo goret lesno skladišče velike parne mizarije bratov Murany. Šla je vsa požarna bramba na pogorišče, pa vendar ni mogla dolgo ognja pogasiti. Sodi se, da je kdo nalašč zažgal.

Sredec, 24. decembra. Mesto Ruščuk je imenovalo princa Borisa častnim meščanom.

Rim, 24. decembra. Papež je vsprejel danes kardinale in prelate, ki so mu čestitali povodom božičnih praznikov. Papež je potem imel govor, v katerem je naglašal, kakšno vlogo ima katoliška cerkev pri civilizaciji.

Amsterdam, 24. decembra. Minolo noč je bila grozna nevihta. Vode so narasle na več metrov. V več krajih prestopile so jezove in poplavile obširne pokrajine. V Utrechtu se je podrlo deset hiš. Več brzojavnih zvez je razrušilo.

Hamburg, 24. decembra. Vsled nevihte nastala je povodenj, Laba je izstopila in pre-

plavila z blagom napolnjene kleti. Škoda je velika. Okrog Hamburga je voda veliko zemlje poplavila.

Bruselj, 24. decembra. V kratkem se predloži zbornici načrt zakona, da se dovoli deset milijonov frankov za kongiško železnico.

Montevideo, 24. decembra. Tajnik francoskega poslaništva Flency se je sam umoril. Skočil je z okna družega nadstropja.

London, 24. decembra. Pri Chelfordu je zadel brzovlak v tovorni vlak. Šestnajst ljudi je mrtvih, mnogo pa ranjenih.

London, 24. decembra. Vihar je po pokrajinah napravil mnogo škode. Deset ljudi je ubitih, nad 100 poškodovanih. Več hiš in dimnikov se je podrlo.

KATOLIŠKI SKLAD.

Za „katoliški sklad“ prejeli smo nadalje od p. n. domoljubne gospode nastopne darove:

Dr. Martin Dolničar, zdravnik v Ljubljani, 400 kron	gld. 200—
Ob pogrebu pokojnega nadžupnika dobrepoljskega Valentina Sezuna odeleženci - duhovniki zložili 16 kron	8—
Dr. Vinko Gregorič, primarij deželne bolnišnice v Ljubljani, mesečnino za november in dec. 1894	10—
Avguštin Sinkovec, kapelan v Stari Loki, mesečnino za oktober in november	10—
Ivan Kregar, pasar v Ljubljani, mesečnino za december, 1 krono	— 50
Alojzij Puc, nadžupnik v Hrenovcih	10—
Andrej Zamejic, stolni kanonik v Ljubljani, letnino za 1894	50—
Josip Kramarič, farni upravitelj na Vrhu pri Vinici	3—
Dr. Frančišek Papež, odvetnik in deželni odbornik v Ljubljani, mesečnino za december	5—
Mesto venca na grob pokojnega Antona Dekleve v Gradcu, Alojzij Puc, nadžupnik v Hrenovcih	10—
Dr. Sebastijan Elbert, stolni kanonik v Ljubljani, letnino za 1894	50—
Ivan Kregar, pasar v Ljubljani, za praznike 1 krono	— 50
Anton Stenovec, župnik na Selih pri Kamniku, mesečnino za julij, avgust, september, oktober, november in december 1894	6—
Miles levis armaturae in honorem B. Marije V.	1—
Frančišek Povše, državni in deželni poslanec v Ljubljani, letnino za 1894	50—

Milli Bog povrni vsem velikodušnim darovalcem tisočero ter jim obudi mnogo posnemalcev!

V Ljubljani, na sveti večer 1894.

Josip Šiška,

tajnik „izvršujočega odseka“

Darovi za „katoliški sklad“ naj se blagovolijo pošiljati pod naslovom: Josip Šiška, knezoškofjski tajnik v Ljubljani.

Umrli so:

21. decembra. Johana Iskra, paznikova hči, 9 dni, Ziti trg 1, božjast.

22. decembra. Marija Hudales, delavka, 26 let, Pred Škofijo 15, jetika.

23. decembra. Anton Mišjak, pleskar, 44 let, Hradeckega vas 16, spridenje jeter. — Herman Kavčič, čevljarjev sin, 1 leto, Kolodvorske ulice 23, meningitis.

V bolnišnici:

21. decembra. Lorenc Traven, gostač, 80 let, ostarelost. — Marija Presetnik, kajzarjeva žena, 32 let, pneumonia.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Vetar	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
opazovanja		barometra v mm	termometra po Celsiusu			
22	7. u. jut.	737.7	—9.2	brezv.	megla	0.80
	3. u. pop.	735.5	—5.6			
	9. u. zveč.	733.1	—9.4	sl. vzh.	oblačno	snež
23	7. u. jut.	733.4	—6.8	brezv.	oblačno	
	3. u. pop.	736.5	—2.8	sl. vzh.	"	0.00
	9. u. zveč.	739.9	—7.4	"	"	

Srednja temperatura obeh dni —8.1° in 5.7°, oziroma za 5.6° in 3.2° nad normalom.

**Vsi stroji za kmetijstvo
vinarstvo in moštarstvo!**

Matilija, vitla, trileva
čistilne stroje za žito
vrenilnice za hrano
A vsemu potrebnim
aparatu proti parneopori
tlačilnice za vino
tlačilnice za sadje
mlinske stroje
predmete za klet, sesalnice za vse namene, kakor v
obse: vse stroje za kmetijstvo, vinarstvo in moštarstvo
razpoložljive v najnovijih, najhitrejših konstrukcijah

IG. HELLER, DUNAJ
2/2 Praterstrasse Nr. 40.

Najboljše stroje v svetnem in domačem jeziku
Najboljše stroje v svetnem in domačem jeziku
Najboljše stroje v svetnem in domačem jeziku
Najboljše stroje v svetnem in domačem jeziku

Cene so se znova znižale! Prebrskajte našo ceno!

272 15-15

Veliko posestvo,

lepo arondirano, blizu železniške postaje, prodaja se iz proste roke pod ugodnimi pogoji.

Več se izve v Kurji vasi št. 4.

647 3-1

Samo 32 kr. stane

1 liter izvrstnega vina. in

samo 24 kr. stane

1 liter dobrega močnega vina,

belega ali črnega, dalje specialna vina kakor dolenski cvet, zelenika, teranec, sladki prosekar itd. prav po ceni, samo v prenovljeni in zvečno kurjavo urejeni

Kranjski vinarni v Ljubljani

Slonove ulice št. 52.

Za pristnost se jamči s 1000 gld.

Podrobni ceniki na razpolago.

635 6-4

Obert

(gostilniško in kavarniško)

na Drenikovem vrhu

na Rožniku pri Ljubljani

oddaja na račun, oziroma v najem takoj ali za spomlad.

645 3-2

Franc Drenik

Kongresni trg št. 14 II.

Priporočen od poliklinične direktorije.

Uporablja se proti dušilnemu kašlju, boleznim v grlu, v prsih in proti otročjim boleznim.

Konjaka sladni izvleček

Neutrpen za prebolele.

Dobiva se v vseh boljših lekarnah in droguerijah. 590 52-11

Tovarna konjak-sladnega izvlečka
v Leipniku.

Lekarna Trnkóczy, Dunaj, V.

Kri čistilne kroglice

so se vselej sijajno osvedočile pri zabasanju človeškega telesa, skazenem želodcu, pomankanju slasti do jedij.

Ker to zdravilo izdeluje lekarna sama, velja škatljica samo 21 kr., jeden zavoj s 6 škatljicami 1 gld. 5 kr.

Dobiva se pri 569 8

Ubaldu pl. Trnkóczy - ju

lekarnarju v Ljubljani.

Pošilja se z obratno pošto.

Lekarna Trnkóczy v Gradcu.

Ivan Jax

v LJUBLJANI na Dunajski cesti št. 13
v Tavčarjevi hiši.

Tovarniška zaloga

552 50-11 vsakovrstnih

šivalnih strojev, byciklov,
tryciklov,
velocipedov itd.

Ceniki zastoj in franko.

August Runggaldier,
delavnica cerkvenih lesenih kipov
in podobarskih proizvodov v St.
Ulrichu, Gröden, Tirolsko.

prilaga prečast. duhovščini, cerkvenim predstojništvom, patronom
in cerkvenim dariteljem

altarje, lece, vsakovrstne svetnike, statve, križeva pota, križe, Kristuse, božična jaslca itd.

vsakojake kakovosti in oblike v natančni pripravi in najfinjši izvršitvi. 604 11-3

Ilustrovani ceniki na željo zastoj in franko.

Za dobro delo se jamči.

E. Zbitek-ov v Novi Štifti pri Olomucu
zavod za izdelovanje stekleno-mozaičnih božjih grobov, lurskih duplin in altarjev za procesije ob sv. Rešnjem Telesu. Odlikovan od Nj. svetosti papeža Leona XIII.; priznanja katol. teolog. akademije v Peterburgu, nemškega misijona v Carigradu itd.

(631) Ilustr. ceniki zastoj. Vse pošiljke zajamčene. (5-2)

Valentin Urbančič
kovač
v Kurji vasi št. 2, nasproti dolenski mitnici

prilaga se slavnemu občinstvu, prečastiti duhovščini in gospodarjem za 644 3-2

kovanje konj in kovanje vsakovrstnih vóz
po zelo nizkih cenah. — Za dobro delo se jamči.

Najboljša, izredno okusna je
župnika Kneipp-a sladna kava

OCHRANNA-ZNÁMKA.

Oelzova kava
v rdečih štirioglatih zavitkih s sliko župnika Kneippa.

Vsaka posebej porabljena ali pomešana namerščata popolnem navadno zrnatu kavo. Dobivata se v vsaki boljši prodajalnici.

Kjer ni zaloge, pošlje je izdelovatelj (Oelz v Bregencu) po pošti v zavojih po 4 1/2 kilograma za gl. 2/10. 639 24-2

Lekarna Trnkóczy, Dunaj, V.

Medicinalno olje iz kitovih jeter.
(Ribje olje.)

DORSCH

Priznana najbolje učinkujoča in prisne vrste, vedno sveže v zalogi. Steklenica z navodilom o porabi 60 kr., dvojna steklenica 1 gl., 12 malih steklenic 5 gl. 50 kr., 12 velikih steklenic 10 gl.

Dobiva se pri 563 9

Ubaldu pl. Trnkóczy-ju
lekarnarju v Ljubljani.
Pošilja se z obratno pošto.

Lekarna Trnkóczy v Gradcu.

Oglas!
Od 500v ponatisanih knjig

„Lira in Cvetje“,

prav lepe pesni in povesti, ostalo mi je še nekaj iztisov, koje dovolim si priponuditi po znižani ceni 55 kr. komad franko po pošti. — Prav pripravna za darilo k praznikom ali novemu letu.

Priporočava se za obila naročila bilježim se z vsem spoštovanjem

E. Dolinar
v Trstu, ulica Feriera 14.

641 3-2

Ravnokar je zagledal beli svet in se dobiva pri posnem upravnistvu

„Popotnikov koledar“
za slovenske učitelje 1895“

s polnim imenikom šolskih oblastnj, učiteljskih, ljudskih šol in učiteljskega ošobja po Južnem Štirskem, Kranjskem, Primorokem in slovenskem delu Koroškega po stanju v začetku šolskega leta 1894/95.

Cena elegantno v platno vezanemu komadu 1 gl. 30 kr. (po pošti 1 gl. 35 kr.).

Naroča se najbolje s pošto nakaznico.

Upravištvo „Popotnika“,
Maribor, Reiserstrasse 8.

Stavbeno podjetje Viljem Treo
na Marije Terezije cesti 10 v Ljubljani

prilaga se

za stavbe cerkev, tovarn in novodobnih zasebni poslopij, za predelavo in obnovljenje starih poslopij, vsakovrstne dozidave in prezidave, za napravo in oskrbitev stavbenih načrtov in troškovnih proračunov za napravo priljubljenega, lepega terrazzo granitnega tlaka za cerkve, kapele, veže, vestibule, hodnike, kuhinje in stavbišča, elegantno izdelanega po 2 gl. in dražji štirijaški meter.

Nadalje ima napr. vsakovrstno stavbeno gradivo, trboveljski, portlandski in romanski cement, kamnite priprave za stranišča, traje za stukaduro, valjane in netane traverze in dekoracije za fasade, kiparsko cementno lito blago po najnižji ceni.

Tako prevzema tudi napravo grebeničnih jam in kanalov iz trdega betona po oblastvenih predpisih.

Domači in italijanski delavci in terazerji za gotovo dnevno mezdo oddajajo se tudi na deželo.

648 2-1

Uradne
in trgovske
KOVERTE
s firmo prilaga
KAT. TISKARNA
v Ljubljani.

DR. ROMAN JACOBI,
zobni zdravnik v Ljubljani, Stari trg št. 4,

ustavlja po najnovejši in najbolj metodi

umetne zobe in zobovja.

Plombira in trga zobe brez bolečin. Zdravi sploh vsako ustno bolezen.

Ordinira od 9. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne. — Ob praznikih od 9. do 11. ure dopoldne. — Ob petkih za slomake od 9. do 10. ure dopoldne. 78 (24)

China Serravallo z železom
neobhodno potreben oslabelim in prebolelim

Vzbuja slast do jedi, krepi živce, čisti kri.

Srebrna svetinja: XI. zdravniški kongres v Rimu 1894,
Zlata svetinja: Mejnarodna razstava v Benetkah 1894
Zlata svetinja: Mejnarodna razstava v Kielu 1894,
Zlata svetinja: Mejnarodna razstava v Amsterdamu.

Jako ga prilaga zdravniške avtoritete, kakor dvorni svetnik profesor dr. baron Krafft-Ebing, profesor dr. vitez Mosetig-Moorhof, profesor dr. Schauta, prof. dr. Monti, profesor dr. Neusser, primarij dr. vitez Nicolich itd.

To odlično zdravilno, okrepčevalno sredstvo zaradi dobrega okusa jako radi uživajo otroci in ženske.

Prodaja se v steklenicah po pol litra in po litru v lekarnah.

Lekarna Serravallo v Trstu. 578 30-16

Razpošiljalnica zdravil na debelo. Ustanovljena 1848.

Glavno zalogo v Ljubljani ima: **Lekarna Piccoli** na Dunajski cesti, nadalje tudi **Mayr in Grečelj**.

Št. 11.995.

Razpis.

Na **Kranjskem** sta izpraznjeni:

1) služba okrožnega zdravnika v Krškem
z letno plačo 600 gl. in

2) služba okrožnega zdravnika v Velikih Laščah
z letno plačo 700 gl.

Prosilci za jedno teh služb pošljejo naj svoje pravilno podprte prošnje
do dne 10. januarja 1895

deželnemu odboru kranjskemu v Ljubljani.

Od dež. odbora kranjskega
v Ljubljani, dne 11. decembra 1894.

Primerno družinsko ali prijateljsko božično ali novoletno darilo je

mej dobrimi stvarmi najboljša:

kemično čisti higijenični

„kranjski liker“
iz planinskih zelišč

J. Klauer-ja,
trgovca „pri voglu“ v Ljubljani, Pred škofijo.

Isti, specialiteta prve vrste,

je nedosežen glede d. brota in vpliva blagodejno na prebavne organe ter oživljajoč. Ne smelo bi ga pogrešati nobeno gospodinjstvo.

Dobiva se pri izdelovatelju **J. Klauer-ju**, trgovcu „pri voglu“, v vseh boljših specializiranih trgovinah z jestvinami (delikatesami), kakor tudi v kavarnah.

616 2-12

Najvišje pismeno priznanje Nj. c. in kr. Visokosti prejasne
gospé prestolonaslednice - vdove

nadvojvodinje Štefanije.

Kapljice za zobe

odlikovane

lekarne Piccoli „pri angelju“

v Ljubljani, Dunajska cesta.

Pavola napojena z nekaj kapljicami dne se v votel zob in
nahujši zobobol takoj pojenja. 588 10-7

Stekleničica 10 kr.

VII. zvezek

Andrej Kalan:

POVESTI

je izšel ter se dobiva komad po 20 kr., po pošti
23 kr., v Katoliški Bukvarni in Katoliški
Tiskarni v Ljubljani.

Dobé se še II., III., IV.,
V. in VI. zvezek.

Josip Černe, urar v Ljubljani.
Sv. Petra cesta št. 2

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu svojo veliko zalogo zlatih,
srebrnih, tula- in raznih

žepnih ur

iz najimennitnejših tvornic, kakor: Longines ad Francillon v Švici, Schaffhausen,
Glashütte i. dr. Dalje koledarske ure z in brez luninih spremenov, du-
najske ure z nihalom, budilnice in vsakovrstne ure za domačo rabo.
Poprave izvršuje točno in po primerli ceni. 500 20-16

Za vojake in dijake znižana cena.

C. kr. priv. zavarovalna družba

RIUNIONE ADRIATICA DI SICURTÀ
v Trstu

(ustanovljena leta 1838)

vsprejema z najkulantnejšimi pogoji zavarovanja proti škodam,
ki jih napravijo ogenj, strela in razpok, dalje proti škodam na
odpadkih najemnine vsled požara in razpoka, potem zavarova-
vanje proti nevarnostim pri prevažanju po vodi in po
suhem, in zavarovanje za življenje v najrazličnejših kombi-
nacijah, kakor: kapitalov in rent, plačinah še pri življenju ali po
smrti zavarovane, otroških dot itd.

Zastopstva c. kr. priv. Riunione Adriatica di Sicurtà sprejemajo
tudi zavarovanja proti toči na račun

družbe za zavarovanje proti toči in za pozavarovanje „MERIDIONALE“ v Trstu.

c. kr. priv. „RIUNIONE ADRIATICA DI SICURTA“

na Dunaju

v lastni hiši družbe, L. Weiburggasse. 360 12-7

Zastopstva v vseh glavnih mestih in večjih krajih Avstro-Ogerske.

Znižane cene!

ANDR. DRUŠKOVIC

trgovec z železnino v Ljubljani, Mestni trg št. 9 in 10
prodaja kakor bi bila

„razprodaja“

vse potrebno za stavbe, kakor cement, traverze, železniške šine za
oboče, kovanja za okna in vrata, lopate, krampe, storje itd. itd.,
vsakovrstno kuhinjsko orodje, poljedelska orodja, posebno v veliki
izberi

drevesa (pluge)

štedilna ognjišča in njih posamezne dele, pozlačene nagrobne križe
in sploh vse v njegovo stroko spadajoče.

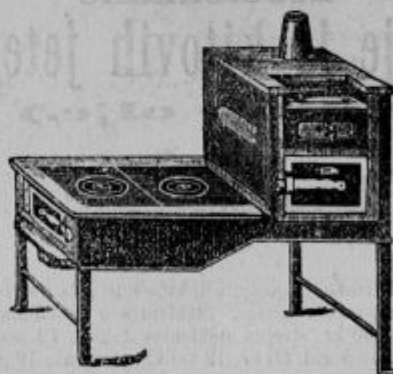
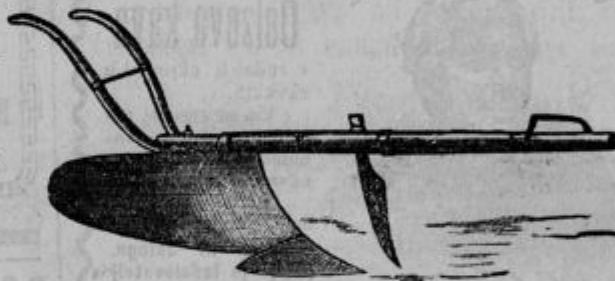
Posebno pa opozarjam gg. krčmarje na svojo veliko zalogo vsako-
vrstnih ledenic (Eiskasten) za pivo in jedila in gg. posestnike žag na
izborne vodne žage in pile, za kojih jakovost se jamči.

Zunanja naročila se takoj in vestno izvrše. Kar bi ne ugajalo, se radovoljno zamenja
stotako se kupljeno blago radovoljno pošilja na dom ali na napovedani kraj.

Ceniki pošiljajo se na zahtevanje brezplačno in franko. 159 45

Kovači! Tu kupujete železo naj-
ceneje, pri pošteni vagi
in prijazni postrežbi. Poskusite, in se bodele
prepričali!

CARBOLINEUM!

Dunajska borza.

Dne 22. decembra.

Skupni državni dolg v notah	100 gld.	—	kr.
Skupni državni dolg v srebru	100	—	—
Avstrijska zlata renta 4%	124	—	—
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	99	70	—
Ogerska zlata renta 4%	123	85	—
Ogerska krona renta 4%, 200 kron	98	80	—
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	1043	—	—
Kreditne delnice, 160 gld.	398	50	—
London vista	123	95	—
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	60	80	—
20 mark	12	16	—
20 frankov (napoleonor)	9	86	—
Italijanski bankovci	46	25	—
C. kr. cekini	5	85	—

Dne 22. decembra.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	150 gld.	75 kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	162	75
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	196	50
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	98	20
Tisine srečke 4%, 100 gld.	143	—
Dunavske vravnave srečke 5%	132	60
Dunavsko vranavno posojilo l. 1878	106	75
Posojilo goriskega mesta	111	25
4% kranjsko deželno posojilo	67	—
Zastavna pisma av. osr zem.-kred. banke 4%	98	60
Prioritetne obveznice državne železnice	223	—
južne železnice 3%	165	60
južne železnice 5%	180	50
dolenjskih železnice 4%	98	50

Kreditne srečke, 100 gld.	200 gld.	50 kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	147	—
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	17	76
Rudolfove srečke, 10 gld.	23	50
Salmove srečke, 40 gld.	70	70
St. Genois srečke, 40 gld.	72	50
Waldsteinove srečke, 20 gld.	50	75
Ljubljanske srečke	26	60
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	180	75
Akcije Ferdinandovesev. železn., 1000 gl. st. v.	3481	—
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	530	—
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	106	—
Dunajskih lokal. železnice delniška družba	92	—
Montanska družba avstr. plan.	104	50
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	165	—
Papirnih rubljev 100	133	—

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanje za zgube pri šrebanjih, pri izrebanju
najmanjšega dobitka.
Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“

Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh,
potem o kurznih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih
papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega
obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.